הִלְכוֹת סֻכָּה סִימָן תרמ

וְכֵן מִי שֶׁחָצְיוֹ עֶבֶד וְחָצְיוֹ בֶּן חוֹרִין, חַיָּב: **ב** [ג]קָטָן שֶׁאֵינוֹ צָרִיךְ לְאִמּוֹ, שֶׁהוּא (ד) כְּבֶן (ג) [כ] [ד]חֲמֵשׁ כְּבָן שֵׁשׁ, חַיָּב בְּסֻכָּה מִדִּבְרֵי סוֹפְרִים, כְּדֵי (ה) לְחַנְּכוֹ בְּמִצְוֹת: **ג** [*] (ו) [ה]חוֹלִים (ז) וּמְשַׁמְּשֵׁיהֶן פְּטוּרִים מִן הַסֻּכָּה. [ו]וְלֹא [ז]חוֹלֶה שֶׁיֵּשׁ בּוֹ סַכָּנָה, (ח) אֶלָּא אֲפִלּוּ חָשׁ (ט) בְּרֹאשׁוֹ [אוֹ] חָשׁ בְּעֵינָיו. [ז]וְיֵשׁ מִי שֶׁאוֹמֵר שֶׁאֵין הַמְשַׁמְּשִׁים פְּטוּרִים אֶלָּא (י) בְּשָׁעָה שֶׁהַחוֹלֶה (יא) צָרִיךְ לָהֶם. (יב) (וּמִי (ג) שֶׁמַּקִּיז דָּם חַיָּב בְּסֻכָּה) (אור זרוע (ס״ג סי׳ לקט) והגהות אשר״י פרק הישן (סי׳ יב)): **ד** (יג) [ח]מִצְטַעֵר פָּטוּר מִן הַסֻּכָּה, (יד) הוּא וְלֹא מְשַׁמְּשָׁיו. (טו) (אֲבָל בְּלֵילָה רִאשׁוֹנָה, אֲפִלּוּ מִצְטַעֵר חַיָּב לֶאֱכֹל שָׁם כַּזַּיִת) (כל בו (סי׳ עט)). אֵיזֶהוּ מִצְטַעֵר, (טז) זֶה שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לִישֵׁן בַּסֻּכָּה * מִפְּנֵי הָרוּחַ, אוֹ מִפְּנֵי [ט]הַזְּבוּבִים וְהַפַּרְעוֹשִׁים וְכַיּוֹצֵא בָּהֶם, (יז) [י]אוֹ מִפְּנֵי (ד) הָרֵיחַ. [כ]וְדַוְקָא

דְּרָבָא שָׁם. **ט** שָׁם כְּרֵב. **י** שָׁם כְּרָבָא. **כ** הָרא״ש שָׁם (פרק ב סי׳ יב).

ג שָׁם בְּמִשְׁנָה. **ד** רַמְבַּ״ם שָׁם מִמְּרֵיְיתָא בְּעָרוּבִין פ״ב (ע״ב), וּפָרוּשׁ כְּבָן חָמֵשׁ וְכוּ׳ שֶׁלְּמוֹת, וְכָל חַד וְחַד לְפוּם חוּרְפֵּיהּ. **ה** מִשְׁנָה סֻכָּה כ״ה (ע״א). **ו** בְּרַיְיתָא שָׁם (כ״ז) [כ״ר] (ע״א). **ז** אֲרוּחוֹת חַיִּים (סי׳ לב). **ח** מֵימְרָא

בַּאֵר הֵיטֵב

לְעַצְמוֹ כְּמוֹ שֶׁכָּתַב סִימָן תקפ״ט סָעִיף ר׳: **ב** (ג) חֲמֵשׁ. שְׁלֵמוֹת, כָּל חַד לְפוּם חוּרְפֵּיהּ, עַיֵּן טַ״ז (סק״ב) וְעַיֵּן יַד אַהֲרֹן (הגב״י): **ג** (ג) שְׁמַקִּיז. דְּהָא שִׁמְחָה הִיא לוֹ, דְּהָא מְרֻבָּה בִּסְעוּדָה. וְגַם הָיָה יָכוֹל לַעֲשׂוֹת לִפְנֵי הֶחָג. הַגְּהוֹת אֲשֶׁרִי (פרק ב סי׳ יב). וּלְפִי טַעַם זֶה מִי שֶׁשּׁוֹתֶה מַשֶּׁקֶה דְּמְשַׁלְשֵׁל, אַף עַל פִּי שְׁמִצְטַעֵר הַרְבֵּה בָּהּ, מִכָּל מָקוֹם חַיָּב בְּסֻכָּה, דְּהָוֶה לַיּ״ה לַעֲשׂוֹתוֹ קֹדֶם הֶחָג אוֹ אַחֲרָיו, וְלָכֵן לֹא יַעֲשֶׂנּוּ בְּמוֹעֵד. אֲבָל בְּרִיעֲבַד נִרְאֶה לִי דְּפָטוּר מִסֻּכָּה, דְּהָא סַכָּנָה הוּא לוֹ לַיֵּשֵׁב בְּסֻכָּה. מִגֵּן אַבְרָהָם (סק״ד). וְהַטּ״ז (סק״ג) כָּתַב דְּהָא דְּמַקִּיז דָּם חַיָּב, הַיְינוּ בְּמַקִּיז לְשֵׁם רְפוּאָתוֹ לְחוּד וְאֵינוּ מַרְגִּישׁ בְּחֹלִי, אֲבָל אִם מַרְגִּישׁ בְּחֹלִי יֵשׁ קְצָת קְרִירוּת, פָּטוּר לֵישֵׁב, עַיֵּן שָׁם. מִי שֶׁלֹּא הָיָה יָכוֹל לָבוֹא בַּסֻּכָּה כִּי אִם עַל יְדֵי שֶׁיַּעֲבֹר בְּנָהָר עַל יְדֵי סְפִינָה בְּיוֹם טוֹב, אָסוּר לוֹ לַעֲבֹר, וְאִם עָבַר בְּרִיעֲבַד בְּמָקוֹם מִצְוָה וְאָנֹס בִּשְׁעַת הַדְּחַק יֵשׁ לִסְמֹךְ עַל הָרַשְׁבָּ״א (הרי״ד בריבינו ירוחם נתיב יב חי״ח) וְכוּ׳. כְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה (הגה״ט) מִשָּׁם מָהֲרַ״שׁ יוֹנָה (שי למורא סי׳ נא), עַיֵּן שָׁם. וְהַמְּגֵן אַבְרָהָם בְּסִימָן תרל״ט (בהקדמה) תָּמַהּ עָלָיו, דְּהָא אֵינוֹ מְחַיֵּב לֵילֵךְ בְּסֻכַּת חֲבֵרוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב כָּאן בְּהַגָּ״ה (סי״ד) שֶׁאִם כָּבוּ לוֹ נֵרוֹת בְּלֵיל סֻכּוֹת שָׁחָל בְּשַׁבָּת שֶׁאֵינוֹ מְחַיֵּב לֵילֵךְ בְּסֻכַּת חֲבֵרוֹ לֶאֱכֹל לְאוֹר הַנֵּר כֵּיוָן שֶׁיֵּשׁ טִרְח, וְאִם כֵּן הָכִי נַמִּי שֶׁיֵּשׁ טִרְח אֵינוֹ מְחַיֵּב לַעֲבֹר בְּנָהָר, עַיֵּן שָׁם. וְנִרְאֶה שֶׁאֵין רְאָיָה מֵהֶתֵּם דְּכָבָר אָכַל בְּסֻכָּה וְיָצָא יְדֵי חוֹבָה בְּכָזֶית פַּת מַה שֶּׁחַיָּב לֶאֱכֹל בְּסֻכָּה, וְאִם תִּמְצֵי לוֹמַר שֶׁעַדַיִן לֹא אָכַל יאכל לְמָחָר, וּמִשּׁוּם הָכִי אָמְרִינַן דְּאִם יֵשׁ לוֹ טִרְח גָּדוֹל לֵילֵךְ לְסֻכַּת חֲבֵרוֹ, שֶׁאֵינוֹ מְחַיֵּב, אֲבָל כָּאן שֶׁאֵין לוֹ סֻכָּה כְּלָל, אִם עָבַר בְּדִיעֲבַד יֵשׁ לִסְמֹךְ עַל הָרַשְׁבָּ״א. יַד אַהֲרֹן (הגה״ט), עַיֵּן שָׁם: **ד** (ז) הָרֵיחַ. וּבְכֻלָּן פָּטוּר אַף מֵאֲכִילָה. בֵּית יוֹסֵף (ד״ה ומ״ש חולה).

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

ב [כ] חֲמֵשׁ כוּ׳. וְאִם אֵין לוֹ אָב, אִמּוֹ חַיֶּבֶת לְחַנְּכוֹ, וְאִם גַּם אֵם אֵין לוֹ, מְחַיְּבִים הַבַּיִת דִּין לְחַנְּכוֹ, וְכֵן בְּכָל מִצְוֹת עֲשֵׂה, כֵּן כָּתַב הָאֲלִיָּה רַבָּה (סק״ד) שֶׁכֵּן מִשְׁמַע מִתְּרוּמַת הַדֶּשֶׁן (ח״א סִימָן (צ״ט) [צ״ד]. אֲבָל לְהַפְרִישׁוֹ מִלֹּא תַעֲשֶׂה אֵין חַיָּבִים, עַיֵּן סִימָן שמ״ג (ס״א): **ג** [בשו״ע] חוֹלִים וּמְשַׁמְּשֵׁיהֶם. וְכָתַב בְּשֵׁבוּת יַעֲקֹב חֵלֶק ג׳ סִימָן (מ״ד) (נ״א), מִי שֶׁנִּשְׁכַּר לַהֲקֵל לִהְיוֹת מְשַׁמֵּשׁ לַחוֹלִים, וּמְשַׁמְּשֵׁי חוֹלִים פְּטוּרִים, אִם מְחַיֵּב מִכָּל מָקוֹם לֶאֱכֹל בְּכָל סְעוּדָה וּסְעוּדָה כַּזַּיִת בְּסֻכָּה וּלְבָרֵךְ בִּרְכַּת סֻכָּה, שֶׁהֲרֵי הוֹלֵךְ לִפְעָמִים לְצָרְכּוֹ. וְהַשִּׁיב שֶׁהוּא פָּטוּר, כֵּיוָן שֶׁמִּשְׁכָּר לְשַׁמֵּשׁ לְחוֹלֶה כָּל צָרְכּוֹ וּלְהִשְׁגִּיחַ עָלָיו לַעֲשׂוֹת פְּעֻלָּתוֹ שֶׁלֵּמָה, וְאִם יֵלֵךְ לְסֻכָּה הֲוֵי לֵיהּ מִצְטַעֵר בְּצַעַר הַחוֹלֶה שֶׁדַּעְתּוֹ עָלָיו תָּמִיד, וְלָכֵן פָּטוּר. אַף בְּלֵילָה רִאשׁוֹנָה דְּגַם הַמִּצְטַעֵר חַיָּב לֶאֱכֹל כַּזַּיִת, גַּם הוּא חַיָּב כוּ׳ עַיֵּן שָׁם. וְנִרְאֶה שֶׁהַכֹּל לְפִי הָעִנְיָן, שֶׁאִם דַּרְכּוֹ בְּחֹל לֵילֵךְ לִפְרָקִים וְלִשְׁהוֹת

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

מָקוֹם אִם רוֹצִים לְבָרֵךְ הָרִשׁוּת בְּיָדָן, דִּלְא גְּרִיעֵי מֵאִשָּׁה: **ב** (ד) כְּבֶן חֲמֵשׁ כְּבָן שֵׁשׁ. כָּל חַד (ג) כְּפוּם חוּרְפֵּיהּ [טַ״ז (סק״ב) וּמָגֵן אַבְרָהָם (סק״ב)]. (ה) וְדַעַת כַּמָּה אַחֲרוֹנִים, דְּמִבֶּן חָמֵשׁ וּלְמַעְלָה, [א]אִם אָבִיו הוּא בָּעִיר שֶׁאֵינוֹ צָרִיךְ אָז כָּל כָּךְ לְאִמּוֹ, מְחַיֵּב אָבִיו לְחַנְּכוֹ בְּסֻכָּה, (ה) אֲפִלּוּ אִם אֵינֶנּוּ חָרִיף: (ה) לְחַנְּכוֹ בְּמִצְוֹת. וְאִם אֵין לוֹ אָב, (ו) [ב]יֵשׁ אוֹמְרִים דְּאִמּוֹ וּבֵית דִּין חַיָּבִים לְחַנְּכוֹ. (ו) וּלְכֻלֵּי עָלְמָא אָסוּר לְהַאֲכִיל לְקָטָן בְּיָדַיִם חוּץ לַסֻּכָּה אֲפִלּוּ לְאָדָם אַחֵר, דְּהַיְינוּ לִתֵּן לְתוֹךְ פִּיו (ח) אוֹ לְצַוּוֹת לוֹ לֶאֱכֹל: **ג** (ו) חוֹלִים וְכוּ׳. מְשׁוּם (ט) דִּכְתִיב (ויקרא כג מב) 'תֵּשְׁבוּ' כְּעֵין תָּדוּרוּ, וְאִם הָיָה לוֹ זֶה הַחֹלִי כָּל הַשָּׁנָה, לֹא הָיָה יוֹשֵׁב בְּבֵיתוֹ דַּוְקָא, אֶלָּא הָיָה הוֹלֵךְ לְמָקוֹם שֶׁנֶּקֶל לוֹ לְחָלְיוֹ: (ז) וּמְשַׁמְּשֵׁיהֶן פְּטוּרִין וְכוּ׳. לְפִי (י) שֶׁהַן עוֹסְקִין בְּמִצְוָה, וְכָל הָעוֹסֵק בְּמִצְוָה פָּטוּר מִן הַמִּצְוָה: (ח) אֶלָּא אֲפִלּוּ חָשׁ וְכוּ׳. קְצָר בִּלְשׁוֹנוֹ, וּבַגְּמָרָא (כו.) אִיתָא אֲפִלּוּ חוֹלֶה שֶׁאֵין בּוֹ סַכָּנָה וַאֲפִלּוּ חָשׁ בְּרֹאשׁוֹ וְכוּ׳: (ט) בְּרֹאשׁוֹ אוֹ חָשׁ בְּעֵינָיו. רְצוֹנוֹ לוֹמַר וְיֹשִׁיבַת הַסֻּכָּה (יא) קָשָׁה לוֹ: (י) בְּשָׁעָה שֶׁהַחוֹלֶה וְכוּ׳. וְאִם הוּא חוֹלֶה יֵשׁ (יב) שְׁנֵי מְשַׁמְּשִׁים וְאֵין צָרִיךְ לְשְׁנֵיהֶם בְּבַת אַחַת, צָרִיךְ לֶאֱכֹל אֶחָד בַּסֻּכָּה בְּעֵת שְׁמוּשׁוֹ שֶׁל הַשֵּׁנִי: (יא) צָרִיךְ לָהֶם. וְאִם הוּא חוֹלֶה שֶׁיֵּשׁ בּוֹ סַכָּנָה, (יג) נִרְאֶה דְּיֵשׁ לְהָקֵל גַּם בְּשָׁעָה שֶׁאֵינוֹ צָרִיךְ לוֹ: (יב) וּמִי שֶׁמַּקִּיז דָּם. הַיְינוּ (יד) בְּמַקִּיז דָּם רַק כְּדֵי לִשְׁמֹר הַבְּרִיאוּת וְאֵינוֹ מַרְגִּישׁ שׁוּם חֹלִי בְּעַצְמוֹ, שֶׁאָז אֵינוֹ מִצְטַעֵר כְּלָל, וְאַדְרַבָּה הוּא שָׂמֵחַ וּמַרְבֶּה הָאֲכִילָה וּשְׁתִיָּה, (טו) אֲבָל אִי מַרְגִּישׁ בְּחֹלִי וּמֵהַאי טַעְמָא מַקִּיז, פָּטוּר. (טז) וְהַשּׁוֹתֶה מַשֶּׁקֶה לְשַׁלְשֵׁל, אִם מִתְיָרֵא שֶׁיַּזִּיק לוֹ הַצִּנָּה, פָּטוּר: **ד** (יג) מִצְטַעֵר פָּטוּר וְכוּ׳. הֵיכָן (יז) תָּדוּרוּ כְּעֵין תֵּשְׁבוּ, וְאַף בְּכָל הַשָּׁנָה אֵין אָדָם דָּר בְּמָקוֹם שֶׁהוּא מִצְטַעֵר: (יד) הוּא וְלֹא מְשַׁמְּשָׁיו. דְּהַיְינוּ שֶׁאִם הֵם רוֹצִים לֶאֱכֹל אוֹ לִישֵׁן חַיָּבִים לִכְנֹס לְתוֹךְ הַסֻּכָּה. וּלְכְאוֹרָה נִרְאֶה דְּאִם הוּא שָׁכִיר אֲצְלוֹ לְשַׁמְּשׁוֹ, וְגַם בְּכָל הַשָּׁנָה אֵינוֹ אוֹכֵל וְיָשֵׁן בְּבֵיתוֹ כִּי אִם אֶצְלוֹ, רַשַּׁאי גַּם הַיּוֹם לַעֲשׂוֹת כֵּן, וְהוּא דּוּמְיָא דְּשׁוֹמְרֵי גִּנּוֹת וּפַרְדֵּסִים הַמְבֹאָר לְקַמָּן בְּסִימָן זֶה (ס״ו): (טו) אֲבָל בְּלֵילָה רִאשׁוֹנָה וְכוּ׳. אָזַיל (יח) לְשִׁיטָתוֹ בְּסִימָן תרל״ט סָעִיף ה׳ בַּהַגָּ״ה דְּסָתַם שָׁם לְהַחְמִיר בְּיָרְדוּ גְּשָׁמִים לְעִנְיַן לֵילָה רִאשׁוֹנָה, וְהוּא הַדִּין כָּאן, אֲבָל לְדַעַת שְׁאָרֵי פּוֹסְקִים דְּפָטְרִי שָׁם, הוּא הַדִּין כָּאן. וְעַל כֵּן יֵשׁ לְהִתְנַהֵג לְמַעֲשֶׂה בְּמִצְטַעֵר כְּמוֹ לְעִנְיַן יָרְדוּ גְּשָׁמִים, וּכְמוֹ שֶׁכָּתַבְנוּ שָׁם בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה סָעִיף קָטָן ל״ה, עַיֵּן שָׁם: (טז) זֶה שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לִישֵׁן וְכוּ׳. וְהוּא הַדִּין דְּמִצְטַעֵר פָּטוּר בְּכֻלָּן, אַף מֵאֲכִילָה [אַחֲרוֹנִים], וּרְצוֹנָם לוֹמַר דְּאִם הָרִיחַ וְרֵיחַ וּכְהַאי גַּוְנָא מְצַעֲרִים לֵיהּ בַּאֲכִילָה, פָּטוּר אַף מֵאֲכִילָה. (יט) אֲבָל אִם הַצַּעַר רַק בְּשָׁעָה, חַיָּב בַּאֲכִילָה: (יז) אוֹ מִפְּנֵי הָרֵיחַ. עַיֵּן לְעֵיל

שַׁעַר הַצִּיּוּן

ב (ג) וְהַיְינוּ דְּאִם הַקָּטָן הוּא חָרִיף, שֶׁעוֹרֵר מִבֶּן חָמֵשׁ וּמַעְלָה, וְאִם אֵינֶנּוּ חָרִיף, מִבֶּן שִׁשָּׁה וּמַעְלָה. וּלְדַעַת זוֹ אֵין נִפְקָא מִינָה בֵּין אִיהֵיהּ לַאֲבוּהּ בְּמָתָא לְלֵיתֵיהּ בְּמָתָא. וּבְבֵאוּר הַגְּרַ״א כָּתַב דְּטְעוּת סוֹפֵר הוּא בְּשֻׁלְחָן עָרוּךְ מַה שֶּׁכָּתַב בֶּן חָמֵשׁ: (ד) בֶּ״ח (ס״א) וְאֲלִיָּה רַבָּה (סק״ג) וּבְכוּרֵי יַעֲקֹב (סק״ד) וּבֵית מֵאִיר, וְכֵן מַשְׁמַע מִפְּתִיחַת דַּרְכֵּךְ הַחַיִּים (דין מי הם הפטורים מסוכה ס״ב): (ה) וּבְלֵיתֵיהּ לְאָבִיו בְּמָתָא כָּל הַשָּׁנָה, אֲפִלּוּ אִם בָּא עַל חַג הַסֻּכּוֹת לְבֵיתוֹ, דְּזֶה הוּא מַרְגִּיל עִם אִמּוֹ, שֶׁעוּרוֹ מֻשְׁהֶה שָׁנִים וּמַעְלָה [בְּכוּרֵי יַעֲקֹב (שם)]: (ו) עַיֵּן אֲלִיָּה רַבָּה (סק״ד) וּבְכוּרֵי יַעֲקֹב (שם). (ז) עַיֵּן מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ג) וּפְרִי מְגַדִּים (א״א סק״ג) וּמַחֲצִית הַשֶּׁקֶל (סק״ה): (ח) וּלְאַפּוקֵי כְּשֶׁמַּנִּיחַ לְפָנָיו לֶאֱכֹל וְהוּא אוֹכֵל מַעַצְמוֹ, אֲבָל אָבִיו מְחַיֵּב מֵחֲמַת מִצְוַת חִנּוּךְ לְמִנַּע אוֹתוֹ שֶׁלֹּא לֶאֱכֹל חוּץ לַסֻּכָּה: **ג** (ט) רַבֵּנוּ מָנוֹחַ (פ״ו ה״ב): (י) לְבוּשׁ: (יא) לְבוּשׁ: (יב) שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה (ד״ה בשו״ע): (יג) אֲלִיָּה רַבָּה (סק״ה) וּבְגְרִי יֶשַׁע: (יד) ט״ז (סק״ג) וְחַיֵּי אָדָם (כלל קמז ס״כ): (טו) כֵּן בֵּאֵר הַמַּחֲצִית הַשֶּׁקֶל (סק״ד) דִּבְרֵי הַטּ״ז (שם): (טז) מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ד) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים: **ד** (יז) פּוֹסְקִים: (יח) פְּרִי מְגַדִּים (א״א סק״ה) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים: (יט) בֵּית יוֹסֵף (ד״ה ומ״ש חולה).

לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א] ובשו״ע הרב (ס״ג) לא הביא שיטה זו, וס״ל דבן ה׳ שנים רק כשהוא חריף חייב בסוכה. **ב]** ובשו״ע הרב (ס״ד) דעתו כמג״א שאין אמו חייבת לחנכו כלל [ראה לעיל סימן תרט״ז].

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

שֶׁבָּא לוֹ הַצֵּעַר בְּמִקְרֶה, אַחַר שֶׁעָשָׂה שָׁם הַסֻּכָּה, אֲבָל אֵין לוֹ לַעֲשׂוֹת סֻכָּתוֹ לְכַתְּחִלָּה בְּמָקוֹם הָרֵיחַ אוֹ הָרוּחַ וְלוֹמַר מִצְטַעֵר אֲנִי. הַגָּהָ: וְאִם עָשָׂאָהּ מִתְּחִלָּה בְּמָקוֹם שֶׁמִּצְטַעֵר בַּאֲכִילָה אוֹ בִּשְׁתִיָּה (יח) אוֹ בְּשֵׁנָה, אוֹ שֶׁאִי אֶפְשָׁר לוֹ לַעֲשׂוֹת אֶחָד מֵהֶם בְּסֻכָּה מֻחֶמֶת (יט) * דְּמִתְיָרֵא מִלְּסָטִים אוֹ גַּנָּבִים כְּשֶׁהוּא בְּסֻכָּה, (כ) אֵינוֹ יוֹצֵא בְּאוֹתָהּ סֻכָּה (ה) [ה] כְּלָל, אֲפִלּוּ בִּדְבָרִים שֶׁלֹּא מִצְטַעֵר בָּהֶם, דְּלֹא הָוְיָא כְּעֵין דִּירָה שֶׁיּוֹכַל לַעֲשׂוֹת שָׁם כָּל צָרְכָּיו (מרדכי פרק הישן (סי׳ תמב)). מִי שֶׁכָּבוּ לוֹ הַנֵּרוֹת בְּסֻכָּה בְּשַׁבָּת, וְיֵשׁ לוֹ נֵר בְּבֵיתוֹ, (כא) מֻתָּר לָצֵאת מִן הַסֻּכָּה כְּדֵי לֶאֱכֹל בְּמָקוֹם נֵר, (כב) וְאֵין צָרִיךְ לֵילֵךְ לְסֻכַּת חֲבֵרוֹ שֶׁיֵּשׁ שָׁם נֵר (כג) אִם יֵשׁ (ו) טֶרַח גָּדוֹל (כד) בַּדָּבָר (תרומת הדשן (סי׳פ) סימן (נ״ג) [צ״ג] ופסקיו סימן קנ״ח). וְאִם בָּא רוּחַ לְכִבּוֹת הַנֵּרוֹת בַּסֻּכָּה, מֻתָּר לְפָרֵס סָדִין אוֹ בֶּגֶד מִן הַצַּד, (כה) אֲבָל לֹא תַּחַת הַסְּכָךְ (אור זרוע (ח״ב סי׳ עמ)). מִי שֶׁלֹּא יוּכַל לִישֵׁן בַּסֻּכָּה מֻחֶמֶת שֶׁצַּר לוֹ (ז) בְּפִשּׁוּט יָדָיו וְרַגְלָיו,

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

קָצָת, כֵּיוָן שֶׁרָגִיל בְּכָךְ לַעֲשׂוֹת כֵּן לְצָרְךָ עַצְמוֹ, אֵין לוֹ לְהָקֵל בְּצָרְךָ מִצְוָה. אַךְ לֹא יֹאכַל רַק כַּזַּיִת, וְחוֹזֵר לְעֵבוֹדָתוֹ. וְאִם יֵשׁ שָׁם עוֹד מְשַׁמְּשִׁין הַמְשַׁמְּשִׁין בְּסַרְגִּים, אֵינָם פְּטוּרִים, כֵּיוָן שֶׁאֵין מִשְׂמַרְתּוֹ שָׁוָה תָּמִיד, וְיֹאכַל זֶה בְּעֵת שְׁמוּשׁוֹ שֶׁל זֶה: ד [ה] כָּלָל. עַיֵּן בְּאֹר הַיטֵב. וְעַיֵּן בְּשו״ת חֹכֶם צְבִי שֶׁם שֶׁכָּתַב לְתַמֵּהַּ עַל הַמְּרַדְכִי שֶׁהֵבִיא בְּהַגָּ״ה שֶׁאִם מִצְטַעֵר בְּשָׁנָה לֹא יָצָא יְדֵי חוֹבָה אֲפִלּוּ בַּאֲכִילָה, דְּהָא לֵיתָא, דְּתַשְׁבּוּ כְּעֵין תְּדִירוּ לֹא קַאֵי אֶלָּא עַל אֹפֶן הַיְשִׁיבָה בְּאֵיזֶה עִנְיָן תְּהֵיֶה, וְעַל זֶה נֶאֱמַר שֶׁתְּהֵיֶה כְּעֵין דִּירָה, אֲבָל אִם נַעֲשָׂה שְׁתֵּי סְכוֹת הָאַחַת לַאֲכִילָה וְהָאַחַת לִשְׁנָה, אַף שֶׁאוֹתָהּ שֶׁלַּאֲכִילָה אֵינָהּ רְאוּיָה לִשְׁנָה, מִכָּל מָקוֹם נָפִיק יְדֵי חוֹבַת אֲכִילָה. וְלָכֵן גַּם מַה שֶּׁכָּתַב בְּהַגָּ״ה בְּשֵׁם תְּרוּמַת הַדֶּשֶׁן דְּאִם צַר לוֹ בְּפִשּׁוּט יָדָיו וְרַגְלָיו אַף עַל פִּי כֵן מֻחֲיָב לִישֵׁן בָּהּ, וּמוּכָח מִסֻּכָּה שֶׁל שִׁבְעָה טְפָחִים וּמִדִּבְרֵי הַמְּרַדְכִי (שם), הָא לֵיתָא, דְּהָתָם מוּכָיחַ שֶׁאֵין לְךָ מִצְטַעֵר גָּדוֹל מָזֶּה, וְאֵין לוֹ לַעֲשׂוֹת לְכַתְּחִלָּה סֻכָּה כָּזוֹ. אֲבָל אִם הוּא בֵּיתוֹ טוֹב וּכְבָר נַעֲשָׂה, אוֹ שֶׁאֵין לוֹ מָקוֹם לְסֻכָּה אַחֶרֶת, וְדַאי אֵין צָרִיךְ לִישֵׁן בָּהּ, וּמִכָּל מָקוֹם יוֹצֵא בָּהּ יְדֵי חוֹבַת אֲכִילָה. וְעַיֵּן שָׁם שֶׁהֵבִיא רְאִיָּה מֵרַבִּי עֲקִיבָא שֶׁעָשָׂה סֻכָּה בְּרֹאשׁ הַסְּפִינָה (כג)

בַּאֹר הֵיטֵב

וְאִם יֵשׁ יְתוֹשִׁים, מוּטָב לִישֵׁן בְּכִלָּה אַף עַל פִּי שֶׁיֵּשׁ לָהּ גַּג וְגֹבַהּ עֲשָׂרָה מִלִּישֵׁן חוּץ לַסֻּכָּה. גְּמָרָא דַף כ״ו (ע״א): (ה) כָּלָל. וְלָכֵן יֵשׁ לְמַחוֹת בְּאוֹתָן הָעוֹשִׂים סְכוֹת בְּרְחוֹבוֹת, שְׁאִי אֶפְשָׁר לִישֵׁן שָׁם מֵחֲמַת הַגַּנָּבִים. לְבוּשׁ. אֲבָל אִם אֵינוֹ מִתְיָרֵא לְנַפְשׁוֹ, רַק שֶׁמִּתְיָרֵא שֶׁיִּגְנְבוּ כְּלֵי תַּשְׁמִישׁוֹ, יוֹצֵא, דְּהָא יָכוֹל לְהַכְנִיסָם בַּלַּיְלָה לְבֵיתוֹ. תְּשׁוּבַת רַמ״א סִימָן (כ״ח) [כ״ט], דְּרַכֵּי מֹשֶׁה (אות ד). וְעַיֵּן סִימָן תרל״ז סָעִיף קָטָן א׳ מַה שֶּׁכָּתַבְתִּי שָׁם. וְעַיֵּן בִּתְשׁוּבַת חֹכֶם צְבִי סִימָן צ״ד מַה שֶּׁכָּתַב שָׁם: (ו) טָרַח. וְכֵן מִי שֶׁכָּסָתוֹ נוֹטְפִין גְּשָׁמִים מִן הָאִילָנוֹת, אִם אֶפְשָׁר לוֹ בְּלֹא טָרַח לֵילֵךְ בְּסֻכַּת חֲבֵרוֹ יֵלֵךְ, וְאִם יֵשׁ לוֹ טָרַח יֹאכַל בְּבֵיתוֹ. שְׁבוּת יַעֲקֹב חֵלֶק ב׳ סִימָן כ״ט: (ז) בְּפִשּׁוּט. עַיֵּן ט״ז (סק״ה)

בְּאוּר הֲלָכָה

* דְּמִתְיָרֵא מִלְּסָטִים וְכוּ׳. עַיֵּן בְּמָגֵן אַבְרָהָם (סק״ז) בְּשֵׁם הַלְּבוּשׁ שֶׁיֵּשׁ לְמַחוֹת בְּאוֹתָן הָעוֹשִׂין סְכוֹת בְּרְחוֹבוֹת, שְׁאִי אֶפְשָׁר לִישֵׁן שָׁם מֵחֲמַת מוֹרָא הַגַּנָּבִים שֶׁיְּזִיקוּ לְגוּפוֹ. וְהִנֵּה לְפִי מַה שְּׁמִּפְרָשׁ הַיד אפרים בְּסָעִיף קָטָן ו׳ אֶת דִּבְרֵי הַמָּגֵן אַבְרָהָם, מִשְּׁמַע דְּדַעַת הַמָּגֵן אַבְרָהָם בְּעַצְמוֹ לְהָקֵל בְּעִנְיָן זֶה, דְּלֹא כַּלְבוּשׁ, וְנוֹכַל לְצָרֵף בָּזֶה דַּעַת הַחֹכֶם צְבִי (סי׳ צד) שֶׁמָּקֵל בְּעִקַּר הַדִּין שֶׁל הָרַמ״א כְּמוֹ שֶׁהֶעְתַּקְתִּי בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (סק״כ), וְעַל כֵּן נִרְאֶה דְּהַמֵּקֵל בְּעִנְיָן זֶה יֵשׁ לוֹ עַל מִי לִסְמֹךְ. וּמִכָּל מָקוֹם אִם יוּכַל לַעֲשׂוֹת הַסֻּכָּה בְּמָקוֹם אַחֵר, בְּוַדַּאי טוֹב יוֹתֵר:

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

סִימָן תרכ״ט סָעִיף י״ד וּבְמִשְׁנָה בְּרוּרָה שָׁם (ס״ק לח), וּבְסִימָן תר״ל סָעִיף א׳ וּבְמִשְׁנָה בְּרוּרָה שָׁם (סק״ד), וּלְעֵיל בְּסִימָן ע״ט סָעִיף קָטָן כ״ג בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה: (יח) אוֹ בְּשֵׁנָה. פֵּרוּשׁ (כ) בְּמָקוֹם דְּלֵיכָּא צְנָה, וְהָצֵעַר הוּא מֵחֲמַת הָרוּחַ וְכֵיוֹצֵא בָּזֶה וְכֵנַ״ל, דְּאִלּוּ בְּמָקוֹמוֹת הַקָּרִים, יוֹצֵא יְדֵי חוֹבָתוֹ בַּאֲכִילָה אַף עַל גַּב דְּלֹא יוּכַל לִישֵׁן שָׁם, (כא) וְאֵין צָרִיךְ לֵילֵךְ לְסֻכַּת חֲבֵרוֹ. דְּהָא נַמִּי חָשׁוּב צַעַר, דְּאֵין עָרֵב לוֹ לָאָדָם אֲכִילָתוֹ אֶלָּא בְּשֶׁלּוֹ. (כו) וּבַלַּיְלָה הָרִאשׁוֹנָה צָרִיךְ לִטְרֹחַ וְלֵילֵךְ לְסֻכַּת חֲבֵרוֹ, אַף לֹא יְבָרֵךְ שָׁם, אִם לֹא שֶׁאֵינוֹ מִצְטַעֵר בָּזֶה [אֲלִיָּה רַבָּה (סק״ט)]. וְהַחַיֵּי אָדָם (כלל קמז סי״א) כָּתַב דִּבְמִצְטַעֵר כָּזֶה יָכוֹל מִכָּל מָקוֹם לְחַיֵּב אֶת עַצְמוֹ וְלַעֲשׂוֹת בְּשִׂמְחָה וּלְבָרֵךְ: (כג) אִם יֵשׁ טֶרַח גָּדוֹל. מִפְּנֵי שֶׁסְּבָרָא הַזּוֹ לְסֻכַּת חֲבֵרוֹ יֵשׁ צַעַר בַּדָּבָר (כה) לֹא פְּסִיקָא לֵיהּ כָּל כָּךְ, לָכֵן תְּלָה הַדָּבָר בְּאִם יֵשׁ טֶרַח גָּדוֹל בָּזֶה, דְּאִם אֵין לוֹ טֶרַח גָּדוֹל צָרִיךְ לֵילֵךְ לְסֻכַּת חֲבֵרוֹ שֶׁיֵּשׁ שָׁם נֵר. (כט) וְכֵן אִם יָרְדוּ גְּשָׁמִים וּפָסְקוּ, וּמִכָּל מָקוֹם עֲדַיִן נוֹטְפִין מִן הָאִילָנוֹת וְאִי אֶפְשָׁר לֶאֱכֹל בְּסֻכָּתוֹ, וְיֵשׁ לַחֲבֵרוֹ סֻכָּה עִם גַּג הֶעָשׂוּי לְכָךְ לִסְגֹּר וְלִפְתֹּחַ, צָרִיךְ לֵילֵךְ לְסֻכַּת חֲבֵרוֹ אִם אֵין לוֹ טֶרַח גָּדוֹל בַּדָּבָר: (כד) בַּדָּבָר. הֵינוּ בִּשְׁעַת אֲכִילָה, (ל) אֲבָל פְּשִׁיטָא אֲפִלּוּ מִי שֶׁאֵין לוֹ מָקוֹם בַּחֲצֵרוֹ לִבְנוֹת לוֹ סֻכָּה, שֶׁצָּרִיךְ לְהַמְצִיא לוֹ מָקוֹם לִבְנוֹת לוֹ סֻכָּה, וְאָז שָׁם בֵּיתוֹ, כְּדֶרֶךְ שֶׁגַּם כָּל הַשָּׁנָה רְגִילִים לִפְנוֹת לִבְנוֹת מִבֵּית לְבֵית וְאָז שָׁם בֵּיתוֹ [הַגָּהַת חֲתַם סוֹפֵר, וְכֵן כָּתַב הַבְּכוּרֵי יַעֲקֹב בְּפִשִׁיטוּת (ס״ק יג)]: (כה) אֲבָל לֹא תַּחַת הַסְּכָךְ. דְּאָז (לא) יְבַטֵּל הַסְּדִין אֶת הַסְּכָךְ (לב) וְיִפָּסֵל הַסֻּכָּה, כִּדְלָעֵיל בְּסִימָן תרכ״ט סָעִיף י״ט לְדַעָה רִאשׁוֹנָה דְּסָתָם שָׁם הַמְחַבֵּר כְּוָותָהּ. (לג) אָמְנָם לְפִי מַה שֶּׁבֵּאַרְנוּ שָׁם (משנ״ב ס״ק נח) דְּבִמְקוֹם הַדְּחַק כְּשֶׁאֵינוֹ מוֹעִיל פְּרִיסָה מִן הַצַּד וְיִצְטָרֵךְ לֶאֱכֹל חוּץ לַסֻּכָּה יֵשׁ לִסְמֹךְ אַדַּעָה שְׁנִיָּה דְּמַתֶּרֶת לִתְלוֹת סָדִין כְּדֵי לְהָגֵן, אֵין לֶאֱסֹר זֶה כִּי אִם כְּשֶׁיַּחְשֹׁךְ הַסָּדִין מִן הַסְּכָךְ אַרְבָּעָה טְפָחִים, דְּאָז אֵין בָּטֵל הַסָּדִין לְגַבֵּי הַסְּכָךְ. בּ[וּבְשַׁבָּת וְיוֹם טוֹב (לד) נָכוֹן לְזַהֵר שֶׁלֹּא יַרְחִיק שְׁלֹשָׁה טְפָחִים חָלָל מִן הַסָּכָךְ, (לה) מִשּׁוּם חֲשַׁשׁ אֹהֶל]. וְהוּא הַדִּין דְּמֻתָּר (לו) בְּמָקוֹם הַדְּחַק לִפְרֹס סָדִין לְמַעְלָה עַל הַסְּכָךְ כְּדֵי לְהָגֵן,

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(כ) מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ו), וּכְפִי מַה שֶּׁמְּפָרֵשׁ הַפְּרִי מְגַדִּים דְּבָרָיו בְּמַסְקָנָתוֹ. וְיֵד אֶפְרַיִם מְפָרֵשׁ דִּבְרֵי הַמָּגֵן אַבְרָהָם כְּפֵרוּשׁ הָרִאשׁוֹן שֶׁל הַפְּרִי מְגַדִּים. וּלְפִי זֶה בְּשָׁעַת הַצְּנָה כֵּיוָן דִּבְלָאו הָכִי אֵינוֹ יָכוֹל לִישֵׁן, לֹא נִפְסְלָה סֻכָּתוֹ מֵחֲמַת שֶׁעָשָׂה אוֹתָהּ בְּמָקוֹם הָרוּחַ וְכֵיוֹצֵא בָּזֶה: (כא) פְּרִי מְגַדִּים (שם): (כב) מֻחְצֶנֶת הַשֶּׁקֶל (שם), וְכֵן פָּסַק בְּמַחֲזִיק בְּרָכָה (סק״ד) בְּשֵׁם תְּשׁוּבַת זֶרַע אֱמֶת (ח״א סי׳ צא), דְּאַף מִי שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לִישֵׁן שָׁם מִפְּנֵי הַצְּנָה אוֹ מִפְּנֵי שֶׁאֵין יָכוֹל לִישֵׁן שָׁם אִישׁ וּבֵיתוֹ, אֲפִלּוּ הָכִי יָצָא יְדֵי חוֹבַת אֲכִילָה: (כג) מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ז) בְּשֵׁם הָרַמ״א (שו״ת סי׳ כט דרכי משה סק״ז): (כד) שָׁם: (כה) שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה (סק״ה) בְּשֵׁם תְּשׁוּבַת חֹכֶם צְבִי סִימָן צ״ד, וְכֵן דַּעַת בְּנוֹ בְּסִפְרוֹ מוֹר וּקְצִיעָה, וְכֵן הִסְכִּים בִּתְשׁוּבַת מִשְׁיבַת נָפֶשׁ (ח״ב יו״ד סי׳ כ). וְעַיֵּן לְעֵיל בְּרֵישׁ סִימָן תרל״ט בְּשֵׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה (ד״ה בשו״ע כיצד מצות) שֶׁהֵבִיא סְיַעְתָּא לְהֶחְכֵּם צְבִי מִתְּשׁוּבַת רַב הַאי גָּאוֹן. וּמִכָּל מָקוֹם יֵשׁ לִיזָּהֵר מְאֹד בָּזֶה, כִּי כַּמָּה אַחֲרוֹנִים הֶעְתִּיקוּ אֶת דִּבְרֵי הָרַמ״א לְהַלָּכָה, וְקֵשְׁיַת הַחֹכֶם צְבִי כְּבָר יְשֻׁבוּ, עַיֵּן שָׁם: (כו) וְהַיְינוּ אִם כְּבוֹ הַנֵּרוֹת קֹדֶם שֶׁאָכַל כַּזַּיִת, דְּאִם אַחַר כָּךְ, כְּבָר קַיְּם הַמִּצְוָה וְהַרֵי

לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א] ובשו״ע הרב (ס״ו) פסק כהרמ״א דסוכה כזו פסולה לגמרי. ב] אמנם בשו״ע הרב (ס״י) אסר בכל אופן לפרוס סדין תחת הסכך, אפילו אם הוא בענין שאם לא יעשה כך לא יוכל לאכול כלל בסוכה מחמת הרוח שיכבה את הנרות בליל שבת, לפי שאין מצות סוכה דוחה שום איסור ואפילו של דבריהם, לפי שהשוו חכמים דבריהם לשל תורה והעמידו דבריהם לבטל דברי תורה בשב ואל תעשה.

עוז והדר - Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

(כו) לא מִקְרֵי מִצְטַעֵר, וְחַיָּב לֵישֵׁן שָׁם (כז) אַף עַל גַּב דְּצָרִיךְ לְכִפּוֹף יָדָיו וְרַגְלָיו (תרומת הדשן סימן צ״ב), וְלֹא יוכַל אָדָם לוֹמַר מִצְטַעֵר אֲנִי (כח) * אֶלָּא בְּדָבָר (כט) שֶׁדָּרְךְ בְּנֵי אָדָם לְהִצְטַעֵר בּוֹ (טור). וְאֵין הַמִּצְטַעֵר פָּטוּר (ל) אֶלָּא אִם יִנָּצֵל עַצְמוֹ מִן הַצַּעַר, אֲבָל בְּלָאו הָכִי חַיָּב לֵישֵׁב בַּסֻּכָּה אַף עַל גַּב דְּמִצְטַעֵר (מרדכי פרק הישן (סמ״ק): ה (ח) [ח] (לא) לְאָבֵל חַיָּב בְּסֻכָּה: ו (ט) (לב) מֻתָּן וְשׁוֹשְׁבִינָיו וְכָל בְּנֵי הַחֻפָּה (י) [י] (לג) פְּטוּרִים

ל מִקְרָא דִּרב (כ״ה) [כ״ה]. מ גַּם זֶה שָׁם.

בַּאֵר הֵיטֵב

וּבְתִשּׁוּבַת חֵכֶם צְבִי סִימָן (ס״ד) [צ״ד]: ה (ח) אָבֵל. וְאִם מִצְטַעֵר עַל הַמֵּת מֻחְמֶּרֶת יְשִׁיבָתוֹ בַּסֻּכָּה, וְאֵין יָכוֹל לְהַסִּירוֹ מִלִּבּוֹ, פְּטוּר. עַיִן מָגֵן אַבְרָהָם (סק״י) וְט״ז (סק״ח): ו (ט) חָתָן. עַיִן סִימָן תקמ״ו סָעִיף ג׳ מַה שֶּׁכָּתוּב שָׁם: (י) פְּטוּרִים. וְאִם בָּלָא

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

שֶׁהָרוּחַ מְצוּיָה שָׁם וְאֵין דֶּרֶךְ לִישֵׁן, וַאֲפִלּוּ הָכִי עֲשָׂאָה לְצָרְךָ אֲכִילָה, עַיִן שָׁם. וְעַיִן בְּשׁוּ״ת מַיִם רַבִּים סִימָן נ״ג תְּשׁוּבַת מֹהַר״י דַּיָּן לְהַעֲמִיד דִּבְרֵי הַמְּרַדְּכִי וּתְרוּמַת הַדֶּשֶׁן, וְעַיִן שָׁם סִימָן נ״ד. וְעַיִן בְּמַחֲזִיק בְּרָכָה (סק״ד) בְּשֵׁם זֶרַע אֶמֶת (ח״א סי׳ צא), הֶאֱרִיךְ דְּאַף דְּמִי שֶׁאֵינוֹ יָשֵׁן בַּסֻּכָּה מִפְּנֵי הַצִּנָּה אוֹ מִפְּנֵי שֶׁאֵי אֶפְשָׁר לִישֵׁן שָׁם אִישׁ וּבֵיתוֹ, אֲפִלּוּ הָכִי יָצָא יְדֵי חוֹבַת אֲכִילָה. וְעַיִן בְּבִרְכֵי יוֹסֵף (סק״ה) שֶׁמְּסְתַּפֵּק בְּחוֹלֶה שֶׁאֵין בּוֹ סַכָּנָה אִם פָּטוּר בְּלַיְלָה רִאשׁוֹנָה, וְכָתַב שֶׁמִּדִּבְרֵי אַרְחוֹת חַיִּים (סי׳ לב) וְהַלְבוֹשׁ (סי׳ עא) מִשְׁמַע דְּחוֹלֶה אַף בְּלַיְלָה רִאשׁוֹנָה פָּטוּר, וְכֵן נִרְאֶה מִדִּבְרֵי הָאֲלִיָּה רַבָּה (סק״ח), וְדַוְקָא מִצְטַעֵר חַיָּב בְּלַיְלָה רִאשׁוֹנָה, עַיִן שָׁם: ה [ח] אָבֵל. וְעַיִן בְּשַׁעַר אֶפְרַיִם סִימָן ל״ד שֶׁהִקְשָׁה דְּהָא אָבֵל אָסוּר בְּתַשְׁמִישׁ, וּבְכֻתָּנִים אִמְרִינַן בַּעֲרָכִין ג׳ (ע״ב) דְּבִשְׁעַת עֲבוֹדָה פְּטוּרִים, מִשּׁוּם דְּתָדִיר (ויקרא כג מב) ׳תֵּשְׁבוּ׳ וְכוּ׳. וְתַרֵץ דְּהָתָם רַק דֶּרֶךְ הֲנָיָה אֲמִינָא קָאֲמִרִינַן, אֲבָל בְּאָמֶת אֵינוֹ כֵּן. וְעַיִן לְעֵיל סִימָן תרל״ט (ס״ב) בְּהַגָּ״ה וּבְמָגֵן אַבְרָהָם שָׁם (סק״ח) וּמַה שֶּׁכָּתַב בְּאֲלִיָּה רַבָּה כָּאן (ס״ק יג): ו [י] פְּטוּרִים. עַיִן בְּאֵר הֵיטֵב. וְעַיִן בְּגִנַּת וָרָדִים כְּלָל ד׳ סִימָן י״ג דְּבִזְמַנֵּינוּ הַשּׁוֹשְׁבִינִים וְכָל בְּנֵי חֻפָּה חַיָּבִים, שֶׁאֵין דֶּרֶךְ לִסְעֹד עִם הֶחָתָן וְהַכַּלָּה בְּתוֹךְ הַסֻּכָּה, אֶלָּא אֲפִלּוּ אוֹכְלִים לְבַדָּם כּוֹ׳, עַיִן שָׁם, וּמִכָּל שֶׁכֵּן דְּהָרַא״ש (פרק ב סי׳ ח)

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

בֵּין בְּחֹל (מ) וּבֵין בְּשַׁבָּת וְיוֹם טוֹב. אָכֵן מִפְּנֵי חֲשַׁשׁ הָרוֹאִים שֶׁיֹּאמְרוּ שֶׁמְּסַכֵּךְ סֻכָּתוֹ בְּסָדִין, אֵין לְהָקֵל (מא) כְּשֶׁמְּסַכֵּךְ לְמַעְלָה אֶלָּא אִם כֵּן נָכָר לַכֹּל שֶׁמְּכַוִּין בָּזֶה רַק לְהָגֵן מִפְּנֵי הָרוּחַ. וְעַיִן בְּמָגֵן אַבְרָהָם לְעֵיל בְּסִימָן תרכ״ט (ס״ק כה) דְּמִכָּל מָקוֹם לֹא יְבָרֵךְ בְּכָל זֶה בְּרָכַת לֵישֵׁב בַּסֻּכָּה: (כו) לֹא מִקְרֵי מִצְטַעֵר. דְּדָרְךְ הָאָדָם לְפָעָמִים לִישֵׁן כָּךְ כְּפוּף, וּרְאִיָּה מֵהָא דְּקָיְימָא לָן (סי׳ תרלד ס״א) שֶׁשָּׁעוּר סֻכָּה שִׁבְעָה עַל שִׁבְעָה טְפָחִים, שֶׁבְּוַדַּאי אֵין אָדָם יָכוֹל לִישֵׁן שָׁם אִם לֹא בִּכְפִיפַת גּוּפוֹ וְאֵיבָרָיו. (מב) וּלְפִי זֶה אֲפִלּוּ אִם עָשָׂה אוֹתָהּ לְכַתְּחִלָּה בְּאֹפֶן שֶׁרְאוּיָה לִישֵׁן שָׁם בְּפִשּׁוּט, וְאַחַר כָּךְ בָּא אֵיזֶה עִנְיָן שֶׁנַּעֲשָׂה דְּחוּק וְצַר לִשְׁכַּב, גַּם כֵּן מְחֻיָּב לִישֵׁן שָׁם. וְכָתַב בְּסֵפֶר נָהָר שָׁלוֹם דְּמִכָּל מָקוֹם מִי שֶׁהוּא מְעֻנָּג וְקִים לֵיהּ בְּגַוֵּיהּ דִּלְדִידֵיהּ הָוֵי מִצְטַעֵר לִישֵׁן שָׁם בִּכְפִיפָה, (מג) אֵין הָכִי נַמִּי שֶׁפָּטוּר מִלִּישֵׁן שָׁם, [וְאַף עַל פִּי כֵן (מד) יוֹצֵא יְדֵי חוֹבָתוֹ בַּאֲכִילָה, כֵּיוָן שֶׁבְּעֵת עֲשִׂיָּה הָיָה רָאוּי לְדִידֵיהּ לֶאֱכֹל וְלִישֵׁן שָׁם]: (כז) אַף עַל גַּב דְּצָרִיךְ לְכַפּוֹף יָדָיו וְרַגְלָיו. הַיְנוּ אַף אִם אֵין לוֹ עֵצָה הָאֵיךְ לִפְשֹׁט רַגְלָיו חוּץ לַסֻּכָּה, (מנ) דִּבְפוֹשֵׁט רַגְלָיו חוּץ לַסֻּכָּה לְכַלַּי עָלְמָא לֹא מִקְרֵי מִצְטַעֵר בְּכָךְ וְחַיָּב לֵישֵׁן שָׁם. וְאַף שֶׁצָּרִיךְ לִזָּהֵר שֶׁיִּהְיֶה הַשֻּׁלְחָן גַּם כֵּן בְּתוֹךְ הַסֻּכָּה, דְּאִי לָאו הָכִי חֲיִישִׁינַן שֶׁמָּא יִמָּשֵׁךְ אַחַר שֻׁלְחָנוֹ, וּכְדִלְעֵיל בְּסִימָן תרל״ד (ס״ד): (כח) אֶלָּא בְּדָבָר וְכוּ׳. דְּאִי לָאו הָכִי, אַף שֶׁהוּא מִצְטַעֵר אִמְרִינַן בְּטָלָה דַּעְתּוֹ אֵצֶל כָּל אָדָם: (כט) שֶׁדָּרְךְ בְּנֵי אָדָם לְהִצְטַעֵר בּוֹ. אִם לֹא (מג) שֶׁהוּא מַאֲנִיני הַדַּעַת, וְכָל אֲנִיני הַדַּעַת מִצְטַעֲרִין בָּזֶה: (ל) אֶלָּא אִם יִנָּצֵל וְכוּ׳. דְּהַטַּעַם דְּמִצְטַעֵר פָּטוּר מִשּׁוּם דְּכָעֵין דִּירָה בָּעֵינַן, וְאֵין אָדָם דָּר בְּמָקוֹם צַעַר כָּל שֶׁיּוּכַל לְהִנָּצֵל מִזֶּה וְהָכִי נַמִּי בְּסֻכָּה: ה (לא) אָבֵל חַיָּב בְּסֻכָּה. דְּאַף עַל גַּב דְּמִצְטַעֵר פָּטוּר מִן הַסֻּכָּה, (מד) הָנֵי מִילֵּי צַעֲרָא דְּמֵילָא הַבָּא לוֹ (מה) מֵחֲמַת הַסֻּכָּה, אֲבָל הָכָא אִיהוּ דְּקָמְצַעַר נַפְשֵׁיהּ, אִיבָּעֵי לֵיהּ לְיַתּוּבֵי דַּעְתֵּיהּ כְּדֵי לְקַיֵּם אֶת הַמִּצְוָה. כָּתַב בְּסֵפֶר תַּנְיָא (סי׳ פג), אִם הַמֵּת הָיָה חָבִיב כָּל כָּךְ שֶׁאֵין יָכוֹל לְהַסִּירוֹ מִלִּבּוֹ, פָּטוּר. וּמַיְירֵי שֶׁמְּצְטַעֵר בִּישִׁיבָתוֹ בַּסֻּכָּה [מָגֵן אַבְרָהָם (סק״י)]. ג[וְעַיִן בְּסֵפֶר יְשׁוּעוֹת יַעֲקֹב (סק״ד) (מו) שֶׁחוֹלֵק בָּזֶה עַל הַתַּנְיָא. בְּפִרְי מְגַדִּים (א״א סק״י) מְסַתְּפֵק לְעִנְיַן אוֹנֵן בְּחֹל הַמּוֹעֵד, אוֹ אֲפִלּוּ בְּיוֹם טוֹב כְּשֶׁרוֹצֶה לִקְבֹּר עַל יְדֵי נָכְרִי בְּיוֹם טוֹב רִאשׁוֹן אוֹ עַל יְדֵי יִשְׂרָאֵל בְּיוֹם טוֹב שֵׁנִי דְּאָז חָל דִּינֵי אֲנִינוּת, (מז) אִם חַיָּב בְּסֻכָּה, עַיַּן שָׁם. וּבְסֵפֶר בִּכּוּרֵי יַעֲקֹב (ס״ק יט) מְצַדֵּד (מח) שֶׁהוּא פָּטוּר, עַיַּן שָׁם: ו (לב) חָתָן וְכוּ׳. דְּאֵין שִׂמְחָה (מט) אֶלָּא בְּחֻפָּה, וְחֻפָּה נִקְרָא מָקוֹם הַמּוּכָן לִישִׁיבַת חָתָן וְכַלָּה (הָרַא״ש (פרק ב סי׳ ח)), וְאֵין יְכוֹלִין לֶאֱכֹל בַּסֻּכָּה וְלִשְׂמֹחַ בַּחֻפָּה, דְּאֵין שִׂמְחָה (נ) אֶלָּא בְּמָקוֹם סְעוּדָה. וּמַיְירֵי שֶׁנָּשָׂא עֶרֶב הֶרֶגֶל אוֹ קֹדֶם, דְּאֵין נוֹשְׂאִין נָשִׁים בַּמּוֹעֵד כְּדִלְעֵיל בְּסִימָן תקמ״ו (ס״א): (לג) פְּטוּרִים מִן הַסֻּכָּה וְכוּ׳. וְיֵשׁ (נא) מְחַיְּבִין (אוֹתָם) [אוֹתָן], דְּסְבִירָא לְהוּ דְּאָפְשָׁר לֶאֱכֹל בַּסֻּכָּה וְלִשְׂמֹחַ בַּחֻפָּה. וְעַל כֵּן הִסְכִּימוּ (נב) אַחֲרוֹנִים דְּרָאוּי

בֵּאוּר הֲלָכָה

* אֶלָּא בְּדָבָר שֶׁדָּרְךְ בְּנֵי אָדָם לְהִצְטַעֵר בּוֹ [טור]. וְלַעֲנִיּוּת דַּעְתִּי דַּעַת הָרַ״ן [יב. ד״ה חתן] אֵינוֹ כֵן, דְּזֶה לְשׁוֹנוֹ גַּבֵּי סַרְחָא דְּגַרְגִּישְׁתָּא: לֹא שָׁיְיהֵא מָאוּס לַכֹּל, דְּאִי הָכִי מִפְּלָא לֵישׁ שׁוּם בְּפִשּׁוּט, וְאַחַר כָּךְ בָּא אֵיזֶה עִנְיָן שֶׁנַּעֲשָׂה דְּחוּק וְצַר לִשְׁכַּב, גַּם כֵּן מְחֻיָּב לִישֵׁן שָׁם. וְכָתַב בְּסֵפֶר נָהָר שָׁלוֹם דְּמִכָּל מָקוֹם מִי שֶׁהוּא מְעֻנָּג וְקִים לֵיהּ בְּגַוֵּיהּ דִּלְדִידֵיהּ הָוֵי מִצְטַעֵר לִישֵׁן שָׁם בִּכְפִיפָה, (מ) אֵין הָכִי נַמִּי שֶׁפָּטוּר מִלִּישֵׁן שָׁם, [וְאַף עַל פִּי כֵן (מד) יוֹצֵא יְדֵי חוֹבָתוֹ בַּאֲכִילָה, כֵּיוָן שֶׁבְּעֵת עֲשִׂיָּה הָיָה רָאוּי לְדִידֵיהּ לֶאֱכֹל וְלִישֵׁן שָׁם]: (כז) אַף עַל גַּב דְּצָרִיךְ לְכַפּוֹף יָדָיו וְרַגְלָיו. הַיְנוּ אַף אִם אֵין לוֹ עֵצָה הָאֵיךְ לִפְשֹׁט רַגְלָיו חוּץ לַסֻּכָּה, (מא) דִּבְפוֹשֵׁט רַגְלָיו חוּץ לַסֻּכָּה לְכַלַּי עָלְמָא לֹא מִקְרֵי מִצְטַעֵר בְּכָךְ וְחַיָּב לֵישֵׁן שָׁם. וְאַף שֶׁצָּרִיךְ לִזָּהֵר שֶׁיִּהְיֶה הַשֻּׁלְחָן גַּם כֵּן בְּתוֹךְ הַסֻּכָּה, דְּאִי לָאו הָכִי חֲיִישִׁינַן שֶׁמָּא יִמָּשֵׁךְ אַחַר שֻׁלְחָנוֹ, וּכְדִלְעֵיל בְּסִימָן תרל״ד (ס״ד): (כח) אֶלָּא בְּדָבָר וְכוּ׳. דְּאִי לָאו הָכִי, אַף שֶׁהוּא מִצְטַעֵר אִמְרִינַן בְּטָלָה דַּעְתּוֹ אֵצֶל כָּל אָדָם: (כט) שֶׁדָּרְךְ בְּנֵי אָדָם לְהִצְטַעֵר בּוֹ. אִם לֹא (מג) שֶׁהוּא מַאֲנִיני הַדַּעַת, וְכָל אֲנִיני הַדַּעַת מִצְטַעֲרִין בָּזֶה: (ל) אֶלָּא אִם יִנָּצֵל וְכוּ׳. דְּהַטַּעַם דְּמִצְטַעֵר פָּטוּר מִשּׁוּם דְּכָעֵין דִּירָה בָּעֵינַן, וְאֵין אָדָם דָּר בְּמָקוֹם צַעַר כָּל שֶׁיּוּכַל לְהִנָּצֵל מִזֶּה וְהָכִי נַמִּי בְּסֻכָּה: ה (לא) אָבֵל חַיָּב בְּסֻכָּה. דְּאַף עַל גַּב דְּמִצְטַעֵר פָּטוּר מִן הַסֻּכָּה, (מד) הָנֵי מִילֵּי צַעֲרָא דְּמֵילָא הַבָּא לוֹ (מה) מֵחֲמַת הַסֻּכָּה, אֲבָל הָכָא אִיהוּ דְּקָמְצַעַר נַפְשֵׁיהּ, אִיבָּעֵי לֵיהּ לְיַתּוּבֵי דַּעְתֵּיהּ כְּדֵי לְקַיֵּם אֶת הַמִּצְוָה. כָּתַב בְּסֵפֶר תַּנְיָא (סי׳ פג), אִם הַמֵּת הָיָה חָבִיב כָּל כָּךְ שֶׁאֵין יָכוֹל לְהַסִּירוֹ מִלִּבּוֹ, פָּטוּר. וּמַיְירֵי שֶׁמְּצְטַעֵר בִּישִׁיבָתוֹ בַּסֻּכָּה [מָגֵן אַבְרָהָם (סק״י)]. ג[וְעַיִן בְּסֵפֶר יְשׁוּעוֹת יַעֲקֹב (סק״ד) (מו) שֶׁחוֹלֵק בָּזֶה עַל הַתַּנְיָא. בְּפִרְי מְגַדִּים (א״א סק״י) מְסַתְּפֵק לְעִנְיַן אוֹנֵן בְּחֹל הַמּוֹעֵד, אוֹ אֲפִלּוּ בְּיוֹם טוֹב כְּשֶׁרוֹצֶה לִקְבֹּר עַל יְדֵי נָכְרִי בְּיוֹם טוֹב רִאשׁוֹן אוֹ עַל יְדֵי יִשְׂרָאֵל בְּיוֹם טוֹב שֵׁנִי דְּאָז חָל דִּינֵי אֲנִינוּת, (מז) אִם חַיָּב בְּסֻכָּה, עַיַּן שָׁם. וּבְסֵפֶר בִּכּוּרֵי יַעֲקֹב (ס״ק יט) מְצַדֵּד (מח) שֶׁהוּא פָּטוּר, עַיַּן שָׁם: ו (לב) חָתָן וְכוּ׳. דְּאֵין שִׂמְחָה (מט) אֶלָּא בְּחֻפָּה, וְחֻפָּה נִקְרָא מָקוֹם הַמּוּכָן לִישִׁיבַת חָתָן וְכַלָּה (הָרַא״ש (פרק ב סי׳ ח)), וְאֵין יְכוֹלִין לֶאֱכֹל בַּסֻּכָּה וְלִשְׂמֹחַ בַּחֻפָּה, דְּאֵין שִׂמְחָה (נ) אֶלָּא בְּמָקוֹם סְעוּדָה. וּמַיְירֵי שֶׁנָּשָׂא עֶרֶב הֶרֶגֶל אוֹ קֹדֶם, דְּאֵין נוֹשְׂאִין נָשִׁים בַּמּוֹעֵד כְּדִלְעֵיל בְּסִימָן תקמ״ו (ס״א): (לג) פְּטוּרִים מִן הַסֻּכָּה וְכוּ׳. וְיֵשׁ (נא) מְחַיְּבִין (אוֹתָם) [אוֹתָן], דְּסְבִירָא לְהוּ דְּאָפְשָׁר לֶאֱכֹל בַּסֻּכָּה וְלִשְׂמֹחַ בַּחֻפָּה. וְעַל כֵּן הִסְכִּימוּ (נב) אַחֲרוֹנִים דְּרָאוּי

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(מ) שָׁם: (מא) כֵּן הוּא דַּעַת הָרוֹקֵחַ (סי׳ ריט) [דְּכְשֶׁמְּסַכֵּךְ תַּחַת הַסְּכָךְ אֵין לָחֹשׁ בָּזֶה מִפְּנֵי הָרוֹאִים], אֲבָל דַּעַת הַטּוּר וְשֻׁלְחָן עָרוּךְ לֵעֵיל בְּסִימָן תרכ״ט (ס״ט) אֵין מַשְׁמַע כֵּן כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְנוּ שָׁם (ביה״ל ד״ה אלא אם כן), דִּלְדִידְהוּ גַּם תַּחַת הַסְּכָךְ יֵשׁ לִירָהֵר בָּזֶה. וּמִכָּל מָקוֹם כֵּיוָן שֶׁהוּא רַק לְעִנְיַן לְכַתְּחִלָּה, נִרְאֶה דְּיֵשׁ לְהָקֵל כְּמוֹתוֹ בְּמָקוֹם הַדָּחָק, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִצְטָרֵךְ לֶאֱכֹל חוּץ לַסֻּכָּה: (מב) אֵלִיָּה רַבָּה (סק״י) וּנְהַר שָׁלוֹם, וְכֵן מוֹכֵח מִדֶּרֶךְ הַחַיִּים וְהַגְרַ״ז, דְּלֹא כְּטֶ״ז (סק״ה): (מג) וּכְעוּבְדָא דְּרַב יוֹסֵף בְּדַף כ״ט עַמּוּד א׳: (מד) וְהַפְּרִי מְגַדִּים (מ״ז סק״ה) שֶׁכָּתַב דְּאֵינוֹ יוֹצֵא יְדֵי חוֹבָה, אֶפְשָׁר דְּרַק אַשְׁנָה קַאי. וְדַע עוֹד דְּהִנֵּהוּ שְׁלוֹם וְכֵן הַפְּרִי מְגַדִּים (שם) כָּתְבוּ דְּבָר חָדָשׁ, דְּבְאִישׁ זֶה אִם עָשָׂה סֻכָּה לְכַתְּחִלָּה שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לִפְשֹׁט רַגְלָיו, אֵינוֹ יוֹצֵא אַף בַּאֲכִילָה, כֵּיוָן שֶׁהוּא מִצְטַעֵר בְּשִׁנָּה. וְלַעֲנִיּוּת דַּעְתִּי מִדִּבְרֵי הָרַ״ן לֹא מְשַׁמַּע כֵּן, דְּזֶה לְשׁוֹנוֹ גַּבֵּי סִירְחָא דְּגַרְגִּישְׁתָּא (יב. ד״ה חתן): לֹא שָׁיְיהֵא רֵיחָהּ מָאוּס לַכֹּל, דְּאִי הָכִי מִיפְּסְלָא הַסֻּכָּה, דִּדְאָמְרִינַן לְעֵיל הָנֵי שׁוּצֵי וְשׁוֹאֲצֵי אֵין מְסַכְּכִין בָּהֶם דְּכִיוָן דְּסָנֵי רֵיחַיְיהוּ שָׁבִיק לְהוּ וְנָפֵיק, אֶלָּא הָכָא בְּדִמְצְטַעֵר אֵיהוּ לְחוּדֵיהּ עָסְקִינַן. עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ. הִנֵּה מְשַׁמַּע מִגְּמָרָא וְכֵן מַרַ״ן דְּבְאֲכִילָה יוֹצֵא בָּהּ, אַף דִּבְשֵׁנָה אֵינוֹ יוֹצֵא בָּהּ מִשּׁוּם מִצְטַעֵר, הֲרֵי דִּסְבִירָא לֵיהּ דִּכְיוָן דִּכְלֵי עָלְמָא אֵינָם מִצְטַעֲרִים לִישֵׁן שָׁם, גַּם הוּא יוֹצֵא עַל כָּל פָּנִים בַּאֲכִילָה. וְצָרִיךְ עִיּוּן: (מג) פְּרִי מְגַדִּים (מ״ז סק״ה): (מג) טַ״ז (סק״ו). וְהִנֵּה הַמָּגֵן אַבְרָהָם (סק״ט) רָצָה גַּם כֵּן לְיַשֵּׁב קֻשְׁיַת הַט״ז, וְכָתַב דְּבָעֵינַן שֶׁיְּהֵא יָדוּעַ שֶׁהוּא מַאֲנִיני הַדַּעַת. וְהִנֵּה כָּל הָרִאשׁוֹנִים שֶׁהִעְתִּיקוּ דִּינָא דְּרַב יוֹסֵף לֹא הִזְכִּירוּ פְּרָט זֶה, [א]וּמִשְׁמַע דְּכֵיוָן דְּהוּא יוֹדֵעַ בְּעַצְמוֹ שֶׁהוּא מַאֲנִיני הַדַּעַת דָּיוֹ. וְכֵן בְּב״ח מַשְׁמַע גַּם כֵּן כְּהַט״ז. וּבְכִבּוּרֵי יַעֲקֹב (ס״ק טו) כָּתַב גַּם כֵּן שֶׁאֵין דִּבְרֵי הַמָּגֵן אַבְרָהָם מְכָרְחִין: ה (מד) גְּמָרָא (כה:): (מה) כְּגוֹן מִפְּנֵי הַחַמָּה אוֹ צִנָּה אוֹ סַרְחוֹן [רַשׁ״י (שם ד״ה צינא)]: (מו) וְכֵן בְּשִׁאֲרֵי רִאשׁוֹנִים לֹא מָצָאתִי דָּבָר זֶה: (מז) דְּאֹנֶן לֹא פָּטוּר רַק מִמִּצְוַת עֲשֵׂה בְּשָׁעָה [דְּקַיְימָא לַן (סי׳ תרלח ס״ב) דְּאֹנֶן פָּטוּר מִכָּל מִצְוַת עֲשֵׂה שֶׁבַּתּוֹרָה, וְכֵן מוֹכֵחַ מִסּוּגְיָא דְּסוּכָה (דף כה.) דְּאֹנֶן לֹא מִקְרֵי מִצְטַעֵר, וְאֵין לְחַלֵּק בֵּין מִצְטַעֵר פָּטוּר לְאֹנֶן, וְכֵן מוֹכֵחַ מִדְּאִיצְטְרִיכוּ לְמֵימַר דְּאֹנֶן פָּטוּר מִסּוּכָּה, וְכֵן מוֹכֵחַ מִדְּאִיצְטְרִיכוּ לְמֵימַר דְּאֹנֶן פָּטוּר מִתְּפִלִּין, וְכֵן מוֹכֵחַ מִדְּאִיצְטְרִיכוּ לְמֵימַר דְּאֹנֶן פָּטוּר מִקְּרִיאַת שְׁמַע, וְכֵן מוֹכֵחַ מִדְּאִיצְטְרִיכוּ לְמֵימַר דְּאֹנֶן פָּטוּר מִתְּפִלָּה, וְכֵן מוֹכֵחַ מִדְּאִיצְטְרִיכוּ לְמֵימַר דְּאֹנֶן פָּטוּר מִקְּרִיאַת הַתּוֹרָה, וְכֵן מוֹכֵחַ מִדְּאִיצְטְרִיכוּ לְמֵימַר דְּאֹנֶן פָּטוּר מִתְּרוּמָה וּמַעֲשֵׂר, וְכֵן מוֹכֵחַ מִדְּאִיצְטְרִיכוּ לְמֵימַר דְּאֹנֶן פָּטוּר מִקָּרְבָּן פֶּסַח, וְכֵן מוֹכֵחַ מִדְּאִיצְטְרִיכוּ לְמֵימַר דְּאֹנֶן פָּטוּר מִקָּרְבָּן חֲגִיגָה, וְכֵן מוֹכֵחַ מִדְּאִיצְטְרִיכוּ לְמֵימַר דְּאֹנֶן פָּטוּר מִקָּרְבָּן רְאִיָּה, וְכֵן מוֹכֵחַ מִדְּאִיצְטְרִיכוּ לְמֵימַר דְּאֹנֶן פָּטוּר מִקָּרְבָּן שְׁלָמִים, וְכֵן מוֹכֵחַ מִדְּאִיצְטְרִיכוּ לְמֵימַר דְּאֹנֶן פָּטוּר מִקָּרְבָּן מוּסָף, וְכֵן מוֹכֵחַ מִדְּאִיצְטְרִיכוּ לְמֵימַר דְּאֹנֶן פָּטוּר מִקָּרְבָּן נְסָכִים, וְכֵן מוֹכֵחַ מִדְּאִיצְטְרִיכוּ לְמֵימַר דְּאֹנֶן פָּטוּר מִקָּרְבָּן תָּמִיד